

ทดสอบพันธุ์กล้วยไม้สกุลสแปโทกลอททิส
Varieties Trial of *Spathoglottis* spp.

เพ็ญลักษณ์ ชูดี^{๑/} สุป็น ไม้ตัดจันทร์^{๒/}
นายอำนาจ อรรถถาวร^{๓/} สมพร เจริญรุ่งเรือง^{๑/}

บทคัดย่อ

การทดสอบพันธุ์กล้วยไม้สกุลสแปโทกลอททิส ดำเนินการระหว่างปี ๒๕๕๔ ถึง ๒๕๕๘ ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบพันธุ์กล้วยไม้สกุลสแปโทกลอททิส จำนวน ๖ พันธุ์ ที่ทำการคัดเลือกโดยศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย เปรียบเทียบกับพันธุ์แท้จำนวน ๑ พันธุ์ ผลการดำเนินงานพบว่า พันธุ์ Spa-Se-๔๘-๒๗ มีดอกขนาดปานกลาง กลม สีม่วงเข้มอมชมพู ส่วนปลายกลีบเลี้ยงและกลีบดอกสีเหลือง เป็นแถบสีเหลืองบริเวณโคนขอบกลีบดอกและมีจุดสีน้ำตาลเรียงเป็นแนวเส้นตรงสั้นๆ ดอกเมื่อบานเต็มที่มีขนาด ๔.๐×๓.๖๕ เซนติเมตร พันธุ์ Spa-Se-๔๙-๓๑ มีดอกขนาดปานกลาง กลม สีขาว มีจุดประสีชมพูกระจายทั่วแผ่นกลีบ ส่วนปลายกลีบเลี้ยงและกลีบดอกเคลือบสีชมพู ดอกเมื่อบานเต็มที่มีขนาด ๔.๖๕×๔.๖๙ เซนติเมตร ส่วนพันธุ์ Spa-Se-๔๙-๕๓ ดอกขนาดปานกลาง กลม ออกเป็นกลุ่มที่ปลายก้านดอก สีขาว กระจชมพู ดอกเมื่อบานเต็มที่มีขนาด ๔.๗๓×๔.๙๗ เซนติเมตร ส่วนพันธุ์ Spa-Se-๔๙-๘๓ ดอกขนาดปานกลาง กลม ออกเป็นกลุ่มที่ปลายก้านดอก สีเหลือง ขอบสีชมพู มีกระสีชมพูกระจายทั่วกลีบดอก ดอกเมื่อบานเต็มที่มีขนาด ๕.๔×๕.๒ เซนติเมตร และพันธุ์ Spa-Hy-๐๖-๑๔ ดอกขนาดปานกลาง สีเหลืองครีม กลีบเลี้ยงบนสีเหลืองครีมเคลือบสีชมพู กลีบเลี้ยงล่างและกลีบดอกมีกระขนาดเล็กสีชมพูกระจายทั่วทั้งแผ่นกลีบ บางครั้งพบว่าบริเวณปลายกลีบดอกเคลือบสีชมพู ดอกเมื่อบานเต็มที่มีขนาด ๑.๑×๑.๒๗ เซนติเมตร ส่วนพันธุ์ม่วงทองผาภูมิ ดอกขนาดปานกลาง สีม่วงอ่อนและมีเส้นสีม่วงเข้มขนานกันบนกลีบเลี้ยงและกลีบดอก ดอกเมื่อบานเต็มที่มีขนาด ๔.๗×๔.๔ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงบนขนาด ๑.๕๔×๒.๓ เซนติเมตร จำนวนดอกต่อช่อของทั้ง ๖ พันธุ์ มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ๓๐-๕๐ ดอกต่อช่อ และจากการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคและการศึกษาลักษณะประจำพันธุ์ของกล้วยไม้ดินใบหมากพันธุ์คัดเลือกและพันธุ์ลูกผสมที่ทำการคัดเลือกจากศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย พบว่ากล้วยไม้ดินใบหมากทั้ง ๖ พันธุ์ได้รับความพึงพอใจจากผู้บริโภคดังนี้ คือ ม่วงทองผาภูมิ , Spa-se-๔๘-๒๗, Spa-se-๔๙-๓๑, Spa-se-๔๙-๕๓, Spa-se -๔๙-๘๓ และ Spa-Hy -๐๖-๑๔ ประมาณ ๕๐ , ๗๐, ๗๐, ๘๕, ๗๐ และ ๘๕ เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ

รหัสการทดลอง ๐๑-๒๙-๕๔-๐๔-๐๑-๐๔-๐๒-๕๔

^{๑/} ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาญจนบุรี อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ๗๑๐๐๐

^{๒/} ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย อ.เมือง จ.เชียงราย ๕๗๐๐๐

^{๓/} สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

คำนำ

Spathoglottis sp. เป็นกล้วยไม้ดินสกุลหนึ่ง มีอยู่ประมาณ ๔๕ species มีการแพร่กระจายตั้งแต่ตอนเหนือของอินเดีย ศรีลังกา ตอนใต้ของจีน มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ปาปัวนิวกินี ออสเตรเลีย และหมู่เกาะแปซิฟิกบางเกาะ กล้วยไม้สกุลนี้พบเกือบทั่วประเทศไทย เช่น เหลืองพิศมร (*Spathoglottis affinis*) มีถิ่นกำเนิดและการแพร่กระจายพันธุ์อยู่ทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก เอื้องนวลจันทร์ (*S. pubescens*) มีถิ่นกำเนิดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กล้วยไม้ดิน (*S. plicata*) มีถิ่นกำเนิดทางภาคใต้ และบานติก (*S. eburnea*) มีถิ่นกำเนิดทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Spathoglottis เป็นกล้วยไม้ที่อาศัยบนดิน เจริญทางด้านข้าง ลำต้นเป็นหัวใต้ดินหรือที่ระดับผิวดิน ลักษณะหัวป้อม แบน และมักเป็นเหลี่ยม มีหลายข้อ มีใบ ๒-๔ ใบ ลำลูกกล้วยหรือหัวเจริญจากลำต้นใต้ดินที่โผล่มาเหนือดิน เป็นจุดกำเนิดของใบ ใบยาวและมีรอยพับจีบตามยาว ปลายใบเรียวแหลมและโค้งลง ช่อดอกเกิดทางด้านข้างของหัว ก้านช่อดอกยาวและผอมเรียว ดอกเกิดที่ปลายยอด ช่อดอกเป็นแบบ racemose กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีรูปร่างคล้ายกันและมีขนาดเท่าๆ กัน เมื่อดอกบาน กลีบเลี้ยงและกลีบดอกเกือบอยู่ระนาบเดียวกัน หูปากทั้งสองค่อนข้างแคบและโค้งขึ้น แผ่นปากจะแคบและมีเขี้ยวเล็กๆ ข้างละอัน ส่วนบนของโคนปากมีปุ่มสองปุ่มคู่กัน ปลายปากผายออกกว้าง ปลายกลีบเว้า เส้นเกสรเรียวเล็กและขยายออกด้านปลาย โค้งลงเล็กน้อย กลุ่มเรณูมี ๒ ชุด ชุดละ ๔ กลุ่ม แต่ละกลุ่มรูปร่างคล้ายทรงกระบอก

กล้วยไม้สกุลนี้มีความสำคัญสำหรับประเทศไทย เนื่องจากเป็นกล้วยไม้พื้นเมืองที่มีความสวยงามและหลากหลายสายพันธุ์ บางพันธุ์ทนต่อสภาพแสงแดดได้ดี และหลายพันธุ์สามารถปลูกในที่ร่มได้ ดอกมีทั้งขนาดเล็กและใหญ่ มีหลายสีได้แก่ สีขาว สีชมพู สีม่วง สีเหลือง และสีแพนซี บางชนิดออกดอกได้ตลอดปี สามารถปลูกได้เกือบทุกภาคของประเทศไทย จึงเป็นกล้วยไม้ที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นไม้กระถางเพื่อการบริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออก การทดลองนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงพันธุ์กล้วยไม้ดินสกุล *Spathoglottis* ให้เหมาะสมสำหรับเป็นไม้กระถางเพื่อการค้า

วิธีดำเนินการ

- อุปกรณ์

๑. กล้วยไม้ดินสกุลสแปโทกลอททิส จำนวน ๖ พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ลูกผสมที่คัดเลือกได้จากไม้เมล็ดที่ปลูกเป็นการค้า คือ Spa-se-๔๘-๒๗, Spa-se-๔๙-๓๑, Spa-se-๔๙-๕๓ และ Spa-se-๔๙-๘๓ พันธุ์ลูกผสมที่คัดเลือกได้จากการผสมพันธุ์จากการทดลองเรื่องการผสมพันธุ์กล้วยไม้ดินสกุลสแปโทกลอททิส (ปี ๒๕๔๘ - ๒๕๕๓) คือ Spa-Hy-๐๖-๑๔ และพันธุ์แท้ คือม่วงทองผาภูมิ (*S.plicata*) เป็นพันธุ์เปรียบเทียบ
๒. วัสดุทางการเกษตร ได้แก่ ทรายพลาสติกดำขนาด ๘ นิ้ว กาบมะพร้าวสับ
๓. ปุ๋ยคอก ปุ๋ยละลายช้าสูตร ๑๔-๑๔-๑๔
๔. สารป้องกันกำจัดโรคพืชและสารฆ่าแมลง

- วิธีปฏิบัติการทดลอง

๑. นำกล้วยไม้ดินสกุลสแปโทกลอททิส จำนวน ๖ พันธุ์ ปลูกในกระถางจำนวนพันธุ์ละ ๔๕ กระถาง
๒. นำกระถางกล้วยไม้ไปเก็บรักษาในโรงเรือนกล้วยไม้ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาญจนบุรี

ดูแลรักษาโดยการใส่ปุ๋ยเคมีละลายช้า สูตร ๑๔-๑๔-๑๔
 ๓. ตรวจสอบความพึงพอใจจากผู้บริโภคของกล้วยไม้ดินใบหมากทั้ง ๖ สายพันธุ์
 การบันทึกข้อมูล

บันทึกการเจริญเติบโตได้แก่ ลักษณะใบ ลักษณะดอก ช่อดอก ก้านช่อดอก และระยะการบานของดอก

- เวลาและสถานที่

เริ่มต้นปีงบประมาณ ๒๕๕๔ สิ้นสุดปีงบประมาณ ๒๕๕๘
 ดำเนินงานที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาญจนบุรี

ผลการทดลองและวิจารณ์

เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ปลูกขยายต้นกล้วยไม้ดินใบหมากพันธุ์คัดเลือกและลูกผสมจำนวน ๕ สายพันธุ์ ได้แก่ Spa-sc-๔๘-๒๗, Spa-sc-๔๙-๓๑, Spa-sc-๔๙-๕๓, Spa-sc-๔๙-๘๓ และ Spa-Hy-๐๖-๑๔ เปรียบเทียบกับพันธุ์การค้า ๑ พันธุ์ คือ พันธุ์ม่วงทองพญาณี ในกระถางขนาด ๘ นิ้ว จำนวน ๒๐ กระถางต่อชนิด โดยใช้จำนวนต้นกล้วยไม้ ๒ กอ ซึ่งแต่ละกอมือต้นเก่า ๑ ต้นและต้นใหม่ ๑ ต้น และได้ทำการเก็บข้อมูลลักษณะทางพฤกษศาสตร์และการเจริญเติบโตของต้นกล้วยไม้ทั้ง ๖ พันธุ์ ได้ข้อมูลต้นกล้วยไม้ดินใบหมากที่ออกดอกดังต่อไปนี้

๑. พันธุ์ Spa-se-๔๘-๒๗

ดอกขนาดปานกลาง กลม สีม่วงเข้มอมชมพู ส่วนปลายกลีบเลี้ยงและกลีบดอกสีเหลือง เป็นแถบสีเหลืองบริเวณโคนขอบกลีบดอกและมีจุดสีน้ำตาลเรียงเป็นแนวเส้นตรงสั้นๆ ประมาณ ๑-๒ เส้นขนานกับขอบกลีบทั้งสองด้าน ดอกเมื่อบานเต็มที่มีขนาด ๔.๐×๓.๖๕ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงบนมีขนาด ๑.๐×๒.๐ เซนติเมตร กลีบดอกมีขนาด ๑.๓๐×๒.๒๐ เซนติเมตร ปากมีขนาด ๑.๐×๑.๗๐ เซนติเมตร ขนาดเส้าเกสร ๐.๓๐×๑.๕๐ เซนติเมตร และมีความยาวก้านช่อดอก ๔.๐ เซนติเมตร ใบเป็นแบบพับจีบ มีประมาณ ๔ ใบ สีเขียว มีขนาด ๔.๑๙×๔.๔.๓ เซนติเมตร (ภาพ ๑)

๒. พันธุ์ Spa-se-๔๙-๓๑

ดอกขนาดปานกลาง กลม สีขาว มีจุดประสีชมพูกระจายทั่วแผ่นกลีบ ส่วนปลายกลีบเลี้ยงและกลีบดอกเคลือบสีชมพู ดอกเมื่อบานเต็มที่มีขนาด ๔.๖๕×๔.๖๙ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงบนมีขนาด ๑.๔๕×๒.๔๙ เซนติเมตร กลีบดอกมีขนาด ๑.๖๘×๒.๓๘ เซนติเมตร ปากมีขนาด ๒.๐×๑.๘๘ เซนติเมตร ขนาดเส้าเกสร ๐.๔๔×๑.๒๙ เซนติเมตร และมีความยาวก้านช่อดอก ๔.๑๒ เซนติเมตร ใบเป็นแบบพับจีบ มีประมาณ ๔ ใบ สีเขียว มีขนาด ๕.๐๗×๕.๖.๔๖ เซนติเมตร (ภาพ ๒)

๓. พันธุ์ Spa-se-๔๙-๕๓

ดอกขนาดปานกลาง กลม ออกเป็นกลุ่มที่ปลายก้านดอก สีขาว กระจชมพู ดอกเมื่อบานเต็มที่มีขนาด ๔.๗๓×๔.๘.๗๗ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงบนมีขนาด ๑.๗๐×๒.๖๓ เซนติเมตร กลีบดอกมีขนาด ๑.๘๗×๒.๖๖ เซนติเมตร ปากมีขนาด ๒.๐๙×๑.๗๐ เซนติเมตร ขนาดเส้าเกสร ๐.๕๔×๑.๔๑ เซนติเมตร และมีความยาวก้านช่อดอก ๓.๒๕ เซนติเมตร ใบเป็นแบบพับจีบ มีประมาณ ๑๑ ใบ สีเขียว มีขนาด ๗.๑๗×๖.๗๗ เซนติเมตร (ภาพ ๓)

๔. พันธุ์ Spa-se-๔๙-๘๓

ดอกขนาดปานกลาง กลม ออกเป็นกลุ่มที่ปลายก้านดอก สีเหลือง ขอบสีชมพู มีกระสีชมพูกระจายทั่วกลีบดอก ดอกเมื่อบานเต็มที่ มีขนาด ๕.๔×๕.๒ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงบนมีขนาด ๑.๖๕×๒.๗๕ เซนติเมตร กลีบดอกมีขนาด ๒.๐×๒.๗๑ เซนติเมตร ปากมีขนาด ๓.๑๓×๑.๘๑ เซนติเมตร เส้าเกสรมีขนาด ๐.๕๗×๑.๒๕ เซนติเมตร และมีความยาวก้านช่อดอก ๔๗.๒๕ เซนติเมตร ใบเป็นแบบพับจีบ มีประมาณ ๑๑ ใบ สีเขียว มีขนาด ๕.๖๑×๖.๘๘ เซนติเมตร (ภาพ ๔)

๕. พันธุ์ Spa-Hy-๐๖-๑๔

ดอกขนาดปานกลาง สีเหลืองครีม กลีบเลี้ยงบนสีเหลืองครีมเคลือบสีชมพู กลีบเลี้ยงล่างและกลีบดอกมีกระขนาดเล็กสีชมพูกระจายทั่วทั้งแผ่นกลีบ บางครั้งพบว่าบริเวณปลายกลีบดอกเคลือบสีชมพู ดอกเมื่อบานเต็มที่ มีขนาด ๑.๑×๑.๒๗ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงบนมีขนาด ๐.๙๑×๐.๙๘ เซนติเมตร กลีบดอก ๑.๑๒×๐.๙๔ เซนติเมตร ปากมีขนาด ๐.๙๕×๐.๘๓ เซนติเมตร เส้าเกสรมีขนาด ๑.๐×๐.๘๙ เซนติเมตร และมีความยาวก้านช่อดอก ๕๙ เซนติเมตร ใบเป็นแบบพับจีบ มีประมาณ ๑๐ ใบ สีเขียว มีขนาด ๗.๙×๖.๘๗ เซนติเมตร (ภาพ ๕)

๖. พันธุ์ม่วงทองผาภูมิ

ดอกขนาดปานกลาง สีม่วงอ่อนและมีเส้นสีม่วงเข้มขนานกันบนกลีบเลี้ยงและกลีบดอก ดอกเมื่อบานเต็มที่ มีขนาด ๔.๗×๔.๔ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงบนขนาด ๑.๕๔×๒.๓ เซนติเมตร กลีบดอกมีขนาด ๑.๕๔×๒.๓ เซนติเมตร ปากมีขนาด ๑.๙๘×๑.๕ เซนติเมตร เส้าเกสรมีขนาด ๐.๔×๑.๒ เซนติเมตร และมีความยาวก้านช่อดอก ๘๐.๒ เซนติเมตร ใบเป็นแบบพับจีบ มีประมาณ ๑๑ ใบ (ภาพ ๖)

นำต้นกล้วยไม้ดินไปวางบนชั้นตามแผนการทดลอง แบบ RCB ๔ ซ้ำ ๖ กรรมวิธี

ดำเนินการเก็บข้อมูลลักษณะใบของต้นกล้วยไม้ดินแต่ละชนิดในเดือน มิถุนายน ๒๕๕๗ พบว่าความกว้างและยาวของใบของกล้วยไม้ดินใบหมากทั้ง ๖ สายพันธุ์ เมื่อนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ แล้ว พบว่ากล้วยไม้ดินใบหมาก พันธุ์ Spa-se-๔๙-๓๑, พันธุ์ Spa-se-๔๙-๕๓, พันธุ์ Spa-Hy-๐๖-๑๔, และพันธุ์ Spa-se-๔๙-๘๓ มีความกว้างใกล้เคียงกัน ส่วนความยาวใบของพันธุ์ม่วงทองผาภูมิ, พันธุ์ Spa-se-๔๙-๓๑, พันธุ์ Spa-se-๔๙-๕๓, พันธุ์ Spa-se-๔๙-๘๓, และพันธุ์ Spa-Hy-๐๖-๑๔ นั้นมีความยาวไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ ๑) ส่วนจำนวนใบต่อหน่อมีความใกล้เคียงกัน กล้วยไม้ดินพันธุ์การค้าและพันธุ์คัดเลือก คือ พันธุ์ม่วงทองผาภูมิ และพันธุ์ Spa-se-๔๙-๕๓ มี ๖-๘ ใบต่อหน่อซึ่งใกล้เคียงกับพันธุ์ Spa-se-๔๙-๓๑ ที่มี ๖-๙ ใบต่อหน่อ พันธุ์ Spa-se-๔๙-๒๗ และพันธุ์ Spa-se-๔๙-๘๓ มี ๔-๗ และ ๔-๘ ใบต่อหน่อ ส่วนพันธุ์ Spa-se-๔๙-๓๑ มี ๖-๙ ใบ พันธุ์ Spa-se-๔๙-๘๓ มี ๔-๖ ใบ สำหรับพันธุ์คัดเลือก Spa-Hy-๐๖-๑๔ มี ๕-๘ ใบต่อหน่อ (ตาราง ๒)

ทำการเก็บข้อมูลของกล้วยไม้ที่แทงช่อดอก จำนวน ๓ สายพันธุ์ ตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน คือ พันธุ์ Spa-se-๔๙-๓๑, พันธุ์ Spa-se-๔๙-๕๓ และ พันธุ์ Spa-Hy-๐๖-๑๔ แสดงไว้ในตาราง ๓

ดำเนินการทำแบบฟอร์มสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภค จำนวน ๓๐ ราย ได้รับข้อมูลดังแสดงไว้ในตารางที่ ๔

สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเปรียบเทียบพันธุ์กล้วยไม้สกุลสแปโทกลอททิส ทั้ง ๖ พันธุ์พบว่า พันธุ์ลูก Spa-se-๔๙-๓๑ ดอกขนาดปานกลาง กลม สีขาว มีจุดประสีชมพูกระจายทั่วแผ่นกลีบ ส่วนปลายกลีบเลี้ยงและกลีบดอก

เคลือบสีชมพู ระยะเวลาการบานของดอกประมาณ ๒ วัน มีจำนวนดอกต่อช่อประมาณ ๓๐ ดอก ส่วนพันธุ์ Spa-se-๔๙-๕๓ ดอกขนาดปานกลาง กลม ออกเป็นกลุ่มที่ปลายก้านดอก สีขาว กระจชมพู ระยะเวลาการบานของดอกประมาณ ๔ วัน มีจำนวนดอกต่อช่อประมาณ ๕๐ ดอก พันธุ์ Spa-se-๔๙-๘๓ ดอกขนาดปานกลาง กลม ออกเป็นกลุ่มที่ปลายก้านดอก สีเหลือง ขอบสีชมพู มีกระสีชมพูกระจายทั่วกลีบดอก ระยะเวลาการบานของดอกประมาณ ๓ วัน มีจำนวนดอกต่อช่อประมาณ ๓๕ ดอก พันธุ์ Spa-Hy-๐๖-๑๔ ดอกขนาดปานกลาง สีเหลืองครีม กลีบเลี้ยงบนสีเหลืองครีมเคลือบสีชมพู กลีบเลี้ยงล่างและกลีบดอกมีกระขนาดเล็กสีชมพูกระจายทั่วทั้งแผ่นกลีบ บางครั้งพบว่าบริเวณปลายกลีบดอกเคลือบสีชมพู ระยะเวลาการบานของดอกประมาณ ๔ วัน มีจำนวนดอกต่อช่อประมาณ ๔๕ ดอก ส่วนพันธุ์ *S.plicata* ซึ่งใช้เป็นพันธุ์เปรียบเทียบนั้น ดอกมีขนาดปานกลาง สีม่วงอ่อนและมีเส้นสีม่วงเข้มขนานกันบนกลีบเลี้ยงและกลีบดอก ระยะเวลาการบานของดอกประมาณ ๔ วัน มีจำนวนดอกต่อช่อประมาณ ๓๐ ดอก จากการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคและการศึกษาลักษณะประจำพันธุ์ของกล้วยไม้ดินใบหมากพันธุ์คัดเลือกและพันธุ์ลูกผสมที่ทำการคัดเลือกจากศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย พบว่ากล้วยไม้ดินใบหมากทั้ง ๖ พันธุ์ได้รับความพึงพอใจจากผู้บริโภคดังนี้ คือ พันธุ์ม่วงทองผาภูมิ , Spa-se-๔๘-๒๗, Spa-se-๔๙-๓๑, Spa-se-๔๙-๕๓, Spa-se -๔๙-๘๓ และ Spa-Hy -๐๖-๑๔ ประมาณ ๕๐, ๗๐, ๗๐, ๘๕, ๗๐ และ ๘๕ เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ กล้วยไม้ดินใบหมากพันธุ์คัดเลือกและพันธุ์ลูกผสมสายพันธุ์เหล่านี้เป็นต้นกล้วยไม้ดินที่ลักษณะสวยงามและเหมาะสมสำหรับผลิตเป็นไม้กระถางขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ในเชิงการค้า

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ได้ข้อมูลลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้นของกล้วยไม้สกุลสแปโทกลอทิส จำนวน ๖ สายพันธุ์ สำหรับใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาลักษณะพันธุกรรมด้านอื่นๆ และลักษณะทางการเกษตร เพื่อใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพันธุ์และการคุ้มครองพันธุ์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ปรัชญา รัศมีธรรมวงศ์ และ จีรวรรณ โรจน์พรทิพย์. ๒๕๕๓. กล้วยไม้ดิน. บริษัท เลค แอนด์ ฟลาวเพ่น จำกัด. ปทุมธานี, ๗๓ น.

สลิล สิทธิสังข์ธรรม. ๒๕๔๙. กล้วยไม้ป่าเมืองไทย. บริษัทอมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์ จำกัด. กรุงเทพฯ, ๔๙๒ น.
_____. ๒๕๕๐. คู่มือกล้วยไม้ เล่ม ๒. สำนักพิมพ์สารคดี. กรุงเทพฯ, ๒๐๐ น.

สลิล สิทธิสังข์ธรรม และ นฤมล กฤษณชาติ. ๒๕๔๕. คู่มือกล้วยไม้. สำนักพิมพ์สารคดี. กรุงเทพฯ, ๒๔๘ น.

อบฉันท ไทยทอง. ๒๕๔๕. กล้วยไม้เมืองไทย. บริษัทอมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์ จำกัด. กรุงเทพฯ, ๔๖๑ น.

นิรนาม. ๒๕๕๓. *Spathoglottis*. (๑๑ มีนาคม ๒๕๕๓). www.dnp.go.th

ภาคผนวก

ตารางผนวก ๑ ข้อมูลความกว้างยาวของใบต้นกล้วยไม้ดินใบหมาก

สายพันธุ์	ความกว้างใบ	ความยาวใบ
Spa-se-๔๘-๒๗	๓.๓๑๒๕ ^c	๔๔.๕๑๕ ^b
Spa-se-๔๙-๓๑	๑.๙๓ ^d	๒๑.๖๐๗๕ ^c
Spa-se-๔๙-๕๓	๕.๐๓๗๕ ^{ab}	๕๐.๐๒๒๕ ^{ab}
Spa-se -๔๙-๘๓	๕.๐๖ ^{ab}	๔๔.๑๙ ^b
Spa-Hy -๐๖-๑๔	๔.๕๘๒๕ ^b	๕๔.๙๗๗๕ ^a
ม่วงทองพญาภูมิ	๕.๕๔๕ ^a	๔๓.๔๒๕ ^b

ตารางผนวก ๒ ข้อมูลจำนวนใบต่อต้นของกล้วยไม้ดินใบหมาก

สายพันธุ์	ความกว้างใบ
Spa-se-๔๘-๒๗	๔-๗
Spa-se-๔๙-๓๑	๖-๙
Spa-se-๔๙-๕๓	๖-๘
Spa-se -๔๙-๘๓	๔-๖
Spa-Hy -๐๖-๑๔	๕-๘
ม่วงทองพญาภูมิ	๖-๘

ตารางผนวก ๓ ข้อมูลดอกของกล้วยไม้ดินใบหมาก

สายพันธุ์	ความยาว ก้านดอก (ซม.)	ความยาวช่อ ดอก (ซม.)	เริ่มแทงช่อดอก ถึงดอกบาน (วัน)	ดอกแรกบานถึง ดอกสุดท้ายบาน (วัน)	จำนวนดอกที่ บาน พร้อมกัน
Spa-se-๔๙-๓๑	๒๔.๙๖	๕.๖๒	๑๘-๔๐	๑๓-๕๖	๒-๔
Spa-se-๔๙-๕๓	๒๖.๐๐	๖.๗๒	๑๙-๖๐	๒๐-๔๘	๓-๖
Spa-Hy -๐๖-๑๔	๒๒.๑๑	๖.๖๗	๒๐-๔๗	๑๘-๗๐	๒-๔

ตารางผนวก ๔ ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภค

สายพันธุ์	รูปภาพ	ความพึงพอใจ
Spa-se-๔๘-๒๗		ประมาณ ๗๐%
Spa-se-๔๙-๓๑		ประมาณ ๗๐%
Spa-se-๔๙-๕๓		ประมาณ ๘๕%
Spa-se-๔๙-๘๓		ประมาณ ๗๐%
Spa-Hy-ob-๑๔		ประมาณ ๘๕ %
ม่วงทองผาภูมิ		ประมาณ ๕๐%

ภาพ 1 พันธุ์ Spa-se-49-31

ภาพ 2 พันธุ์ Spa-se-49-31

ภาพ 3 พันธุ์ Spa-se-49-53

ภาพ 4 พันธุ์ Spa-se-49-83

ภาพ 5 พันธุ์ Spa-Hy-06-14

ภาพ 6 พันธุ์ม่วงทองของผาภูมิ